

MW 35

XVI Kosinśka Z. - Działalność Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Białej l.



ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH

im. A. i J. Vettersów

POLICENALNE STUDIUM ZAWODOWE W LUBLINIE

Kosinśka Zyta



PRACA DYPLOMOWA

z przygotowania zawodowego:  
DZIAŁALNOŚĆ HOTELOWSKIEJ  
BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BIAŁEJ  
PODLASKIEJ.

Praca pisana pod kierunkiem  
mgr Teresy Bednarz

Lublin 1978/79

W dowód wdzięczności  
za pomoc w  
napisaniu tej  
pracy ofiaruję  
egzemplarz tej książki  
Bibliotece Publicznej  
Białej Podlaskiej.

Kosinśka Zyta



# SPIS TREŚCI

	str.
Wstęp	
1. Powstanie Białej Podlaskiej i jej potoczenie geograficzne	4
2. Rys historyczny Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej	10
2.1. Okres przed II wojną światową	10
2.2. Okres okupacji hitlerowskiej	14
2.3. Okres powojenny	15
3. Struktura organizacyjna Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej	17
4. Cele i zadania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej	22
5. Sieć bibliotek publicznych w województwie białostopodlaskim	25
6. Organizacja sieci informacyjno - bibliograficznej. Porządek zasady przepływu informacji w sieci	32
7. Charakterystyka zbiorów Wojewódzkiej Bibl. Publ.	36
8. Gromadzenie i przechowywanie zbiorów	39
9. Katalogi biblioteczne	41
10. Udostępnianie zbiorów	43
10.1. Czytelnia	44
10.2. Wypożyczalnia	46
10.3. Wypożyczanie międzybiblioteczne	47
11. Zakonieczanie	49
12. Bibliografia	51
12.1. Źródła	
12.2. Opracowania	



## WSTĘP

Bibliotekarstwo obejmuje zespół umiejętności praktycznych i teoretycznych potrzebnych do wykonywania czynności zawodowych bibliotekarsa tj. organizowanie biblioteki, gromadzenie, opacowanie i udostępnianie zbiorów.

Zainteresowani tym problemem zachęciło mnie do napisania pracy dyplomowej na temat biblioteki - zakładu oświatowego zorganizowanego w określonych ramach prawnych jakim jest Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej.

Serdecznie dziękuję mgr Teresie Bednar za pomoc przy pisaniu tej pracy, a także tym wszystkim, którzy umożliwili uzyskanie materiałów niezbędnych do jej napisania.



# 1. POWSTANIE BIAŁEJ PODLASKIEJ I JEJ POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Kiedy i w jakich okolicznościach powstała Biała Podlaska, niemożliwością jest dzisiaj ustalić. Jako osada istniała już w XV w.

Z sumariusza dóbr międzyrelectich z 1430 r. wynika, że dobra Białej należały wówczas do Mikołaja Wasuty. Prawa miejskie otrzymała Biała w 1480 r.

Z zapisek kronikarskich wiadomym jest, że ziemie te już w pocz. XI w. należały do Polski.

Po śmierci Bolesława Chrobrego przechodzily kolejno pod panowanie ruskie, litewskie i ucieły z powrotem do Polski.

W XIII w. zostały zniszczone i obruczone a przynajmniej przez Tatarów, a następnie spustoszone przez Czołtanów Krzyżaków w sierpniu 1379 r. podczas ich najazdu na Białą. Po najazdach Krzyżaków pozostał dzisiaj ślad w postaci „Okopów Krzyżackich” - obecnie Leśna Podlaska. Mimo jednak przewagi Litwy w tych stronach, księżę polski nie zdecydował się w celu odobrania tych ziem, które należały do Polski za pierwszych piastów.

Już w 1382 r. Janusz - Książę Mazowiecki - zięć księcia litewskiego Kiejstuta, przyłączył do Mazowsza ziemie drohicką, mielnicką i brestką osadzając tu mazurską szlachtę.



Dokument wspomnianego już sumariusza międzyrecliggo z 1499r. wymienia duń Białą przy rzece Krnie jako własność Jana Nasuty, starosty brzeskiego, później grodzieńskiego - syna Mikołaja Nasuty.

Ze śmięcią Jana Nasuty wygasa linia miasta tego rodu, a Biała przez małżeństwo Anny - córki Jana Nasuty przechodzi w ręce możnej rodziny Zabrzezińskich (koniec XV w.).

Pierwszym właścicielem Białej z tego rodu był Jan Juriewicz Zabrzeziński, który wydał za żonę swoją córkę przekazał w posagu duń i miasteczko Białą w ręce Jerzego Juranowicza Jlinicza.

Synowie Jlinicza chcieli ślubować spois o te dobra ze swoimi senagami - Janem Abrudinowiczem Ezofowiczem i Piotrem Kiszką w wyniku którego uległy one prawdopodobnie podziałowi, ponieważ w rewidji starostwa brzeskiego z 1506r. wspomniano o duń Białej Jlinicza i Kiszeki.

Ze względu na nieporozumienia między Koroną a Litwą o Podlasie w poł. XVI w., sprawa ta była przedmiotem obrad Sejmu Lubelskiego, którego uchwałę z dn. 6. III. 1569r. mniejsza wschodnia część Podlasia Tocznie z Białą została przyznana Litwie. Jerzy Secygnowicz Jlinicz w dn. 2. V. 1569r. wszystkie dobra białskie zapisał Mikołajowi Radziwiłłowi „Sierotce”, co potwierdził król Zygmunt August dekretem z dn. 1 XII. 1569r.



Jeszcze w r. 1576 na Sejmie w Turynie posłowie brzescy wspominają, że Biata jest własnością wojewody podlaskiego, którym był wówczas Mikołaj Kisza - syn Piotra Kiszy.

Z dotychczasowych rozważań wynika, że w historiografii istnieje spór co do tego, po kim Radeuittowie uzyskali Biatę - po Kiszaach, czy po Ilmicach. Peunym jednak jest, że Radeuittowie już w II poł. XVII w. zostali gospodarzami tego terenu.

po Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. powiat wszedł w skład Królestwa Polskiego.

W 50-tych latach XIX w. rząd rosyjski rozpoczął tu silną akcję rusyfikacyjną. W 1837 r. utworzono carskim powiat biały włączono do guberni lubelskiej. Od tego czasu Biata jest miastem powiatowym.

Z ziemi białej pochodził tak wybitny patriota - przywódca powstania listopadowego na Podlasiu jak ks. Stanisław Białostocki i Roman Rogiński. Po upadku powstania nastąpiły na Podlasiu prześladowania unitów. Ludność miasta Białej i powiatu wiele uciespiła.

W 1867 r. powiat biały podzielono na 2 powiaty: południowy - biały i północny - konstantynowski z siedzibą w Janowie Podlaskim.

W r. 1905. Biata bierze czynny udział w walce o szkołę polską.

Podczas I wojny światowej powiat biały przyłączono do guberni chełmskiej, a po odzyskaniu



niepodległości w 1918 r. włączono go do województwa lubelskiego.

Okres międzywojenny jest okresem rozbudowy miasta, a szczególnie przedmieścia Hola, położonego z prawej strony rzeki Krny. Rozwijają się Zakłady Przemysłu Drewnianego Spółki Akc. Raabe i powstaje Podlaska Wytwórnia Samolotów, wybuch II wojny światowej i Biała Podlaska przeżywa ciężkie dni niewoli i terroru. Została zbombardowana całkowicie Podlaska Wytwórnia Samolotów. Miasto otrzymuje wolność 26 lipca 1944 r. Od tego czasu następuje systematyczny rozwój miasta jak i powiatu pod względem ekonomicznym i kulturalnym.

Należy jeszcze wspomnieć o instytucjach naukowych i kulturalno-osiwiatowych, bowiem wiele miast powiatowych w Polsce ma ze sobą tak bogate tradycje pod względem naukowym i kulturalnym jak Biała Podlaska. W 1628 r. została założona tutaj Akademia Białstajlia Akademii Krakowskiej przez ówczesnego protoszczeka ks. Hieronima Hilskiego - Cibotowicza. Dzięki Akademii i zamkowi Biała w XVII, XVIII i XIX w. jest powołanym ośrodkiem kulturalnym promieniującą polską kulturą na wschodnie tereny Rzeczypospolitej.

Janów Podlaski siedziba biskupów łuckich posiada seminarium duchowne. Tu działa i tworzy pomniki literatury polskiej i historii Holm Naruszewice.



W Akademii Białskiej kształcą się w latach 1822-1826 słynny powieściopisarz - Józef Ignacy Krasiński. gmach zbudowany przez Radziwiłłów w XVII w. przetrwał do dzisiaj. Mieści się w nim I Liceum Ogólnokształcące im. J. J. Krasińskiego.

W r. 1919 powstaje w Białej Podlaskiej II Liceum Ogólnokształcące im. Emilii Plater. Wkrótce zostaje utworzone Seminarium Nauczycielskie w Lesnej Podlaskiej im. Stanisława Staszica, które skończyło swoją działalność z końcem 1969/70 roku szkolnego.

W okresie międzywojennym rozwija się również ruch kulturalno - oświatowy, powstają biblioteki zakładowe i powszechne: Biblioteka Podlaskiej Wytwórni Samolotów (liczyła ok. 4 tys. tomów, dostępna tylko dla pracowników), Biblioteka Wojtkowa 34 Pałacu Piechoty, Biblioteka Polskiej Młociemny Szkolnej przy Inspektoracie Szkolnym w Białej Podlaskiej, biblioteka wędrowna (Polskiej Komisji Oświaty Pozaszkolnej, której wymienione komplety docierają do wszystkich gmin w powiecie.

W Białej Podlaskiej jest czynna biblioteka prywatna przy księgarni W. Świątowskiego. W 1934 r. powstaje Biblioteka Miejska w Terespolu, a w 1938 r. Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej. Wybuch II wojny światowej powoduje, że życie naukowe i kulturalno oświatowe przygasa.

Po koszmarnym okresie okupacji hitlerowskiej następuje ożywienie i rozwój placówek naukowych.



Miasto Białą Podlaska leży na  $52^{\circ}02'$  szerokości geograficznej północnej i  $23^{\circ}08'$  długości geograficznej wschodniej.

Od 1975 r. jest miastem województwa. Istotą reformy administracji terenowej przeprowadzonej w 1975 r. było utworzenie nowych województw i likwidacja powiatów.

Wśród 49 województw nowo utworzonych znalazło się białkopodlaskie, obejmujące swoim zasięgiem część byłego województwa lubelskiego i warszawskiego.

Powstała jednostka o stosunkowo zwartym terenie, charakteryzująca się zbliżonymi warunkami materialnymi i potencjałem przemysłowym, stopniem urbanizacji, strukturą rolnictwa.

Województwo białkopodlaskie należy do grupy najmniejszych jednostek tego szerebu, zajmując powierzchnię ok. 5,3 tys.  $\text{km}^2$  co stanowi 1,7% krajowej powierzchni.

Ludność województwa w 1977 r. liczyła blisko 282 tys. osób przy zaludnieniu 52 osoby na  $1 \text{ km}^2$ . 27,5% stanowi ludność miejska co świadczy o niskim stopniu urbanizowania terenu.



## 2. RYS HISTORYCZNY WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BIAŁEJ PODLASKIEJ

Opisując historię Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej należy zacząć od dziejów Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. Dzieje Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej zostaną rozpatrzone oddzielnie ponieważ Miejska Biblioteka Publiczna swoim początkiem sięga roku 1937-38, a Powiatowa Biblioteka Publiczna została zorganizowana po II wojnie światowej.

Połączenie obu bibliotek nastąpiło w październiku 1954r. na mocy zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki Nr B-V-51-9/54 z dnia 16 lipca 1954r.

Do tego czasu istniały w Białej Podlaskiej dwie biblioteki: Miejska Biblioteka Publiczna obsługująca mieszkańców miasta i Powiatowa Biblioteka Publiczna obsługująca teren powiatu oraz nadzorująca działalność wszystkich bibliotek publicznych działających w powiecie.

### 2.1. Okres przed II wojną światową

Inicjatywa utworzenia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej zrodziła się przed rokiem 1937.

W dwutygodniku białskim „Głos społeczny” Nr 17 str. 5 z dn. 1 IX 1937r. czytamy: „Ze sprawozdania Lubelskiego Związku pracy Kulturalnej za rok 1936/37 wynika, że powiat białski zajmuje 1 miejsce w województwie lubelskim pod względem rozklatu Samorządu w akcji bibliotecznej. Zarząd miasta Białej Podlaskiej wysygn-



wał na organizację biblioteki miejskiej 2000 złtych".  
Uruchomienie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podl.  
nastąpiło 15 II 1938 r. Mieściła się ona wówczas w lokalu  
Zarządu Miejskiego, a czynna była 2 razy w tygodniu.  
Książki wypożyczała czytelnikom pracownica Zarządu  
Miejskiego. Zasoby biblioteki szybko się powiększały. Dowiadujemy  
się o tym z artykułu umieszczonego w lokalnej prasie:  
"Ostatnio Burmistrz zakupił 800 tomów książek powiększając  
Bibliotekę Miejską do 1405 tomów wyborowej literatury...  
Biblioteka otwarta jest codziennie prócz niedziel i świąt  
od godz. 17-tej do 18-tej. Opłata miesięczna wynosi dla  
dorosłych 1zł, a od młodzieży 30 gr. Kaucja  
wynosi 3zł. W tych dniach Kuratorium Szkolnictwa  
Lubelskiego nadesiało do Biblioteki Miejskiej 500 tomów  
nowych książek". (Głos Społeczny R. 1938 nr 11 str. 4).  
Z treści tego artykułu wynika, że Miejska Bibl.  
Publ. w Białej Podl. na dzień 1 VI 1938 r. liczyła  
już 1905 woluminów, a udostępnianie księgozbioru  
oczywiście za odpłatą zorganizowano codziennie.  
Na zebraniu Powiatowej Komisji Oświaty Poradkowej  
odbytym w dniu 27. II. 1939 r. starosta powiatowy  
dr Lutman podał w protokole dane:  
"O stanie bibliotek zarówno starych jak i uśrednionych".  
J tak - biblioteki społeczne w powiecie liczą 12. 569  
tomów, jednak zarówno stan jak i dobór książek  
nasuwa często wiele zastrzeżeń. Ponadto książki te  
nie są dostępne szerokim rzeszom a stanowią



zamknięte zespoły czytelników (w ramach organizacji). Centrala powiatowa posiada już w terenie 36 kompletów wędrównych, co łącznie z bibliotekami miejskimi obejmuje 3.699 tomów. W tych warunkach jedna książka przypada na 32 mieszkańców. Wobec wrostających potrzeb wynikających z tzw. „głodu książki” opracowano plan rozbudowy sieci bibliotek. (Głos społ. R. 1939 nr 6 s. 8). Najpełniejszy obraz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podl. dał były nauczyciel, a następnie redaktor Głosu Społecznego - Tadeusz Karpiński na łamach tegoż dwutygodnika w artykule zatytułowanym „Rozwoj Publicznej Biblioteki Miejskiej w Białej Podlaskiej” w którym m.in. czytamy: „Potrzeby czytelników 20 tysięcznego miasta zaspokajane były dotychczas przez biblioteki Macierzy Szkolnej, względnie z biblioteki prywatnej przy księgarni Wincentego Świątłowskiego. Biblioteki zamknięte w ramach organizacji, skromne w ilości i jakości księgozbiorów nie mogły obsłużyć szerszej publiczności. Raz po raz zjawiały się żądania utworzenia biblioteki dostępnej masowo dla wszystkich. Tym słusznym odgłosom wyszedł naprzeciw Zarząd Miejski postanawiając utworzyć Publiczną Bibliotekę Miejską. Skromne pozycje przewidziane na ten cel w budżecie miejskim nie pozwalały na odpowiednie zaopatrzenie tej biblioteki. Potrzeby jednak zmuszały do jak najszybszego załatwienia tej sprawy.



W dn. 15. II. 1938 r. zakupiono za pośrednictwem Towarzystwa Pracy Kulturalnej w Dublinie książki w liczbie 523 tomy i oddano do użytku czytelników.

Okromny ilościowo księgozbiór nie budził wśród czytelników większego zainteresowania. Z chwilą kiedy zaczęto zapoznawać się z jego jakością liczba czytelników zaczęła szybko urosnąć.

Wraz ze wzrostem czytelników urosłały potrzeby zwiększenia księgozbioru. Zarząd Miejski ostatecznie zakupił prywatną bibliotekę istniejącą przy księgarni.

Do wyeliminowania książek mało wartościowych przeszedł większość do swego księgozbioru, który obecnie wynosi 2006 tomów. W lutym 1938 r. notowano 29 osób, a w lutym 1939 - 265. Bezpośrednie biorące jest to liczba bardzo skromna, lecz jeśli się zważy, że w przeciągu roku od chwili otwarcia zdołano księgozbiór zwiększyć o 1483, a liczbę czytelników o 236 to rozwój biblioteki zasługuje na podkreślenie.

Gdyby tempo rozwoju nie zmalało to biblioteka za 5 lat liczyłaby ok. 9 tys. tomów, co na warunki białskiej licząc biblioteki organizacyjne stanowiłoby badeńko wystarczające zaspokojenie potrzeb czytelnicych.

Dotychczas biblioteka mieściła się „kątami” w lokalu Zarządu Miejskiego. Brak odpowiedniego pomieszczenia utrudniał pracę. „Biblioteka Miejska w Białej ma wszelkie widoki rozwoju.” (Głos Społ. R. 1938 nr 8 s. 2)



z 15 IV 1939 r.)

Jest to ostatni pisany dokument mówiący o pracy tej biblioteki przed wybuchem II wojny światowej.

## 2.2. Okres okupacji hitlerowskiej

Nie zachowały się żadne dokumenty świadczące o działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w okresie lat 1939-44:

Oto wspomnienie ustne byłego sekretarza Zarządu Miejskiego Wacława Łyska, który na tym stanowisku pracował 20 lat (1928-48).

Wspomnienie brzmi jak następuje:

„Po wybuchu II wojny światowej Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podl. przez pewien okres jeszcze działała. Zarządzeniem okupanta biblioteka nie była dostępna dla szerszego kręgu czytelników. W drodze łaski mogła z niej korzystać młodzież szkolna wypożyczając potrzebne książki do nauki.

W 1941 r. Zarząd Miasta otrzymał od okupanta

Zarządzenie na piśmie, by z biblioteki wyeliminować całkowicie książki traktujące o Niemcach przedwojennych oraz książki niektórych polskich pisarzy, jak np.: B. Prusa, U. Sienkiewicza, M. Wańkowicza i literaturę traktującą o stosunku Niemiec do Polski i Polaków. Zarządzenie to musiało być ściśle wykonane.



Ponieważ ze zbiorów bibliotecznych korzystała tylko młodzież, więc z czasem w bibliotece zaczęli się zbierać członkowie młodzieżowej organizacji konspiracyjnej. W końcu jeden z tej organizacji został aresztowany i rozstrzelany, więc zmuszeni byliśmy unieemożliwić dalsze odbywanie zebrań i porad w bibliotece. Na początku 1942 r. przyszli gestapowcy i opieczętownali całą bibliotekę, dopiero przy końcu 1942 r. zostało umówione wypożyczenie książek. W 1944 r. w obawie przed zniszczeniem biblioteki przez hitlerowców rozdawaliśmy książki osobom prywatnym na przechowanie, a tylko znikoma część pozostała spalona w piwnicach Zarządu Miejskiego. Niemcy biblioteki nie zniszczyli ale dużo z rozdanych książek nie powróciło już do biblioteki."

### 2.3. Okres powojenny

Po wyzwoleniu miasta Białej Podl. przystąpiono do zorganizowania istniejącej już wcześniej Miejskiej Biblioteki Publicznej. Jej uruchomienie nastąpiło w dn. 20 października 1944 r.

Na przełomie 1944 i 1945 r. przy pomocy Wydziału powiatowego w Białej Podl. zorganizowano tzw. Powiatową Centralę Bibliotek Ruchomych. Pierwszym księgozbiorem były książki pozostałe z przedwojennych kompletów biblioteki wędrowniej.



W II poł. 1947 r. Powiatowe Centralne Biblioteki Ruchomych  
zmienia swoje nazwę na Powiatową Bibliotekę  
Publiczną w Białej Podlaskiej.

Po upływie 1947 r. Powiatowa Biblioteka Publiczna  
w Białej Podl. sporządziła sprawozdanie statystyczne  
z którego wynika, że stan księgozbioru na dzień  
31 XII 1947 r. wynosi 4059 woluminów; kompletów  
w powiecie 38, o łącznej liczbie 1586 woluminów,  
cyfelników - 133.

W październiku 1954 r. nastąpiło połączenie Miejskiej  
i Powiatowej Biblioteki Publicznej. Od tego okresu  
istnieje w Białej Podl. Powiatowa i Miejska Biblioteka  
Publiczna.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej  
została powołana zgodnie z zarządzeniem wojewody  
białskopodlaskiego, Zarządzenie Nr 26 z dn. 29 lipca 1975 r.  
w sprawie określenia zakładów oraz instytucji  
upowszechniania kultury i sztuki przechodzących pod  
bezpośredni nadzór organu administracji stopnia  
wojewódzkiego oraz ustalenie zasad ich funkcjonowania".

Zgodnie z tym zarządzeniem Powiatowa i Miejska  
Biblioteka Publiczna w Łosicach, Parczewie i Radegonie  
zostały przekształcone w Oddziały Terenowe  
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Białej Podl.  
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej  
została utworzona w oparciu o istniejącą przedtem  
Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną.



Jest ona centralną placówką sieci bibliotek publicznych. Prowadzi działalność biblioteczną na terenie miasta i sprawuje opiekę merytoryczną nad bibliotekami publicznymi województwa.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białej Podl. mieści się przy Al. 100-lecia 22, zajmuje budynek wspólnie z Wojewódzką Radą Związków Zawodowych.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna działa na podstawie:

1. Ustawy z dn. 9 IV 1968 o bibliotekach.

(Dz. U. Nr 12, poz. 63).

2. Statutu Wojewódzkiej Bibl. Publ. w Białej Podl.

### 3. STRUKTURA ORGANIZACYJNA WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Dyrekcja Biblioteki

1. Dyrektor

Kierowane działalnością biblioteki:

- koordynacja i integracja pracy jej działów, oddziałów i placówek;
- dobór kadry i decyzje w zakresie przyjmowania, zwalniania, awansowania, nagradzania i karania pracowników

Reprezentacja biblioteki na zewnątrz, odpowiedzialność za całokształt jej działalności, stan organizacyjny i bazę materialną.





## 2. Zastępca dyrektora ds menytorycznych

Czuwanie nad prawidłowym ilościowym i jakościowym rozwojem czytelnictwa.

Nadzór nad działalnością kulturalno - wychowawczą placówek bibliotecznych, wynikającą z wytycznych kierunków i programu pracy.

Opieka nad planowym doskonaleniem i doszkalaniem kadry bibliotecznej.

Inspirowanie i popieranie inicjatyw podległych jednostek w zakresie doskonalenia i modernizacji służby bibliotecznej.

## 3. Zastępca dyrektora ds administracyjnych

Planowanie i realizacja rozbudowy sieci placówek bibliotecznych w mieście wojewódzkim i na obszarze województwa.

Nadzór nad właściwym podziałem środków i realizacją budżetu Woj. Bibl. Publ. oraz placówek terenowych.

Ustalenie potrzeb i odpowiednie działania w zakresie tworzenia i doskonalenia bazy materialnej placówek bibl.

Odpowiedzialność za właściwe wypełnianie zadań w zakresie spraw socjalnych, bhp.

Czuwanie nad prawidłowością ustalení związaných z zasernegowaniem i wynagradzaniem pracowników.

Nadzór nad prawidłowością zabezpieczenia materialnego zbiorów bibliotecznych i wyposażenia.



## Dział gromadzenia i opracowania zbiorów

Racjonalne gromadzenie zbiorów poprzez:

- planowy zakup książek w oparciu o plany wydawnicze, znajomość syntezy wydawniczej i potrzeb placówek;
- właściwy wybór książek na poszczególne placówki zgodnie z przyjętymi zasadami kompletowania zbiorów.

Opracowanie zbiorów:

- klasyfikacja książek przydzielanych placówkom terenowym
- częściowe katalogowanie zbiorów i wypełnianie katalogów adnotowanymi centralnie przy każdorazowym przydziale;
- prowadzenie katalogu centralnego obejmującego zbiory obsługiwanych placówek.

## Dział magazynów i konserwacji zbiorów

Racjonalne przechowywanie zbiorów z zastosowaniem wymagań bezpieczeństwa książek.

Właściwy układ książek na półkach z zastosowaniem odpowiedniego systemu podziału literatury.

Realizacja zamówień wypożyczalni i czytelników

Oprawa i konserwacja książek.

## Dział udostępniania zbiorów

Planowanie i realizacja zamierzeń w zakresie ilościowego i jakościowego wzrostu czytelnictwa na terenie miasta wojewódzkiego.



Rozwijanie działalności kulturalno - wychowawczej oraz propagandy książki i czytelnictwa.

Doskonalenie metod i form pracy oświatowej w oparciu o lekturę książek i czasopism.

Analiza potrzeb i zainteresowań czytelnicych ustalona terminami sprawozdawczości statystycznej i opisowej z osiągnięć i stanu placówek.

### Dział informacyjno - bibliograficzny

Tworzenie i rozbudowa warsztatu służby informacyjno - bibliograficznej.

Kompletowanie źródeł informacji ogólnej, bibliograficznej i naukowo - technicznej.

Obsługa środowiska w zakresie informacji bibliograficznej, naukowo - technicznej i wypożyczenia międzybibliotecznego.

Periodyczne publikacje dotyczące bibliotecznego służby informacyjnej na obszarze województwa.

### Dział instrukcyjno - metodyczny

Kontrola i nadzór działalności placówek terenowych.

Pomoc w wykonywaniu powierzonych im funkcji merytorycznych i organizacyjnych.

Poprawa przydatności kadry i funkcjonowania placówek drogą wyjazdowego instruktoria i seminarijnych zajęć szkoleniowych oraz praktyk asystenckich i doskonalących dla początkujących bibliotekarzy.



Czuwanie nad realizacją planu rozwoju czytelnictwa w podopiecznych placówkach.

Ukierunkowanie i nadzorowanie pracy zespołów Instruktorskich w oddziałach terenowych WBP.

Pomoc instrukcyjno - metodyczna placówkom spoza sieci bibliotek publicznych.

## Dział organizacyjno - administracyjny ✓

Realizacja planowych zadań w zakresie rozbudowy i organizacji sieci placówek bibliotecznych.

Funkcje związane z utrzymaniem i wyposażeniem pomieszczeń WBP oraz nadzór i pomoc we

właściwym rozstrzygnięciu analogicznych spraw dotyczących lokali placówek terenowych.

Zadania i obowiązki wynikające z kompetencji WBP w zakresie spraw kadrowych placówek wojewódzkiej i jej oddziałów terenowych.

Funkcje związane z zabezpieczeniem mienia WBP i placówek terenowych.

Zaopatrzenie w druki biblioteczne, materiały pismienne i inne oraz sprzęt biblioteczny i techniczny.

Całokształt dokumentacji związanej z administracją i organizacją Woj. Bibl. Publ., prowadzenie kancelarii WBP.

Ze względu na warunki lokalowe nie wszystkie działy prowadzą pełną działalność.



## 4. CELE I ZADANIA WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Cele i zadania Biblioteki określa „Statut Biblioteki”.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnicy i społeczeństwa, jego socjalistycznemu wychowaniu oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury. Biblioteka realizuje swoje cele organizując obsługę biblioteczną na terenie województwa.

Do podstawowych zadań należy:

1. Gromadzenie i opracowanie materiałów bibliecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, kierowanie doborom materiałów dotyczących własnego regionu, kierowanie doborom materiałów bibliecznych do bibliotek publicznych w województwie.
2. Udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliecznych.
3. Prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej oraz popularyzowanie i propagowanie książki i czytelnictwa.
4. Współdziałanie z bibliotekami innymi sieciami oraz organizacjami i instytucjami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

Do podstawowych zadań Woj. Bibl. Publ. w zakresie kształtowania i realizowania polityki bibliecznej w województwie należy:



1. Badanie potrzeb czytelniczych mieszkańców miasta i województwa oraz skuteczność uwarunkowań ich zaspokajania przez biblioteki publiczne.
2. Wytyczenie kierunków rozwoju czytelnictwa, opracowywanie założeń programowych rozwoju bibliotek oraz kształtowanie organizacji sieci bibliotek publicznych w województwie.
3. Udzielanie bibliotekom publicznym pomocy metodycznej, instruktorów oraz pomocy organizacyjno-technicznej we wszystkich zakresach działania.
4. Organizowanie i prowadzenie doskonalenia i doskonalenia zawodowego pracowników bibliotek.
5. Sprawowanie z upoważnienia wojewody nadzoru nad działalnością bibliotek publ. w województwie.
6. Rozdzielanie środków budżetowych przeznaczonych na działalność bibliotek oraz kontrola ich wykorzystania.
7. Prowadzenie polityki zatrudnienia i akcji socjalnej na rzecz pracowników bibliotek publicznych.
8. Udzielanie bibliotekom związkowym i innym pomocy w zakresie ustalonym odrębnymi przepisami.
9. Opiniowanie projektów budownictwa bibliotecznego oraz wyposażenia bibliotek.
10. Doskonalenie metod i form pracy stosowanych w bibliotekach.



Poza udostępnianiem w zwykłym trybie Bibliotece prowadzi :

1. Sporządzenie kopii tekstów (fragmentów większych dzieł lub artykułów z czasopism) udostępnianych dla uniknięcia trudności wypożyczenia oryginałów.
2. Udostępnianie tekstów zmikrofilmowanych, umożliwiając jednocześnie ich odczytywanie.
3. Udostępnianie przedroczy, filmów, nagrań płytowych i taśmowych według ustalonych warunków i osobnych zasad wypożyczenia.
4. Służbę informacyjno-bibliograficzną w formie:
  - uokreślenia informacji o autorach i ich dziełach;
  - kierowania zainteresowanych do właściwych źródeł informacji bibliograficznych zgromadzonych w bibliotece i innych ośrodkach tej służby;
  - sporządzenie zestawów literatury na wybrane tematy, w miarę zapotrzebowania czytelników i według odrębnych zasad stosowania tego rodzaju usług.

Ze względu na bieżącą lokalną Woj. Bibl. Publ. prowadzi działalność ograniczoną.



## 5. SIEĆ BIBLIOTEK PUBLICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE BIALSKOPODLASKIM

Największym zorganizowanym zespołem bibliotek w Polsce jest sieć bibliotek publicznych, która została stworzona na mocy dekretu z 1946 r. i potwierdzona ustawą z r. 1968.

Biblioteki publiczne dostępne dla wszystkich mają za zadanie przez upowszechnianie czytelnictwa oddziaływać na kształtowanie się kultury społeczeństwa. Składają się na wychowanie społeczne, kształcenie ogólne i zawodowe oraz na życie kulturalne, ich księgozbiory obejmują piśmiennictwo ze wszystkich dziedzin wiedzy ze szczególnym uwzględnieniem literatury pięknej.

Sieć bibliotek publicznych obejmuje: punkty biblioteczne, biblioteki gminne, biblioteki miejskie i wojewódzkie.

W sieci bibliotek publicznych w woj. bialskopodlaskim

Woj. Bibl. Publ. jest placówką centralną. Prowadzi działalność biblioteczną na terenie miasta Biała Podl.

i pomoc organizacyjną i instrukcyjno-metodyczną dla bibliotek publicznych województwa oraz organizowanie działalności informacyjno-bibliograficznej na swoim terenie.

Bezpośredni nadzór nad Woj. Bibl. Publ. sprawuje Wojewoda Bialskopodlaski, a naczelny nadzór nad Biblioteką pełni Minister Kultury i Sztuki.

Zgodnie z zarządzeniem z 1975 r. Woj. Bibl. Publ. posiada

3 Oddziały Terenowe w Łowcach, Parczewie i Radzyńcu Podlaskim. Na terenie miasta Biała Podl. Biblioteka prowadzi 3 filie, w tym Oddział dla Dzieci.



Wykaz bibliotek publicznych w województwie białkopodlaskim  
ilustruje poniższa tabela.

Gmina	Lp.	Biblioteka	Ilość zatrudnionych osób
Biała Podlaska	1.	GBP Sidorki	1
	2.	FBP Ciubir D.	1
	3.	FBP Sitnik	1
	4.	FBP Suory	1
	5.	FBP Woskresnice	1
Janów Podlaski	1.	GBP Janów Podlaski	1
	2.	FBP Bubeł St.	1
Hodek	1.	GBP Hodek	1
	2.	FBP Dobratycze	1
	3.	FBP Labiości	1
Konstantynów	1.	GBP Konstantynów	1
Lesna Podlaska	1.	GBP Lesna Podlaska	1
Łomazy	1.	GBP Łomazy	1
	2.	FBP Dubów	1
	3.	FBP Muszka	1
	4.	FBP Krasówka	1
	5.	FBP Rossosz	1
Piszczac	1.	GBP Piszczac	1
	2.	FBP Chotyłów	1
	3.	FBP Kościemienice	1
	4.	FBP Potoski	1
Rokitno	1.	GBP Rokitno	1.



Terespól	1.	MGBP Terespól	2
	2.	FBP Bohukaty	1
	3.	FBP Łobaczew	1
Tuczna	1.	GBP Tuczna	2
	2.	FBP Międzyles'	1
Zalesie	1.	GBP Zalesie	1
	2.	FBP Kijowiec	1
	3.	FBP Wólka Dobryńska	1
WBP Hypozyczalnia	1.	WBP Hypozyczalnia	2
	2.	Oddział dla Dzieci	1
	3.	Filia Nr 1	3
	4.	Filia Nr 2	1
Muszelen	1.	GBP Muszelen	1
	2.	FBP Krywośnity	1
	3.	FBP Mostów	1
Kornica	1.	GBP Kornica	1
	2.	FBP Kobylany	1
	3.	FBP Szpaki	1
Łosie	1.	Mięsko-Gminna BP Łosie	3
	2.	GBP Niemojki	1
	3.	FBP Czuchleby	1
	4.	FBP Chotyce	1
Olszanka	1.	GBP Próżenki	1
	2.	FBP Hładynów	1
	3.	FBP Bejdy	1
Platerów	1.	GBP Platerów	1
	2.	FBP w Górkach	1



Sarnaki	1.	GBP Sarnaki	1
	2.	FBP Hołoczyce	1
	3.	FBP Horoszek	1
	4.	FBP Litawniki	1
	5.	FBP Mierzvice	1
	6.	FBP Serpelice	1
Dębowa Kłoda	1.	GBP Dębowa Kłoda	2
	2.	FBP Chmielów	1
	3.	FBP Kodeniec	1
Jabłoń	1.	GBP Jabłoń	1
	2.	FBP Kolano	1
Milanów	1.	GBP Milanów	2
	2.	FBP Rudno	1
Hanna	1.	GBP Hanna	1
	2.	FBP Dołhobrody	1
Parczew	1.	GBP Parczew	1
	2.	FBP Tyśmienica	1
Podedwórze	1.	GBP Podedwórze	1
Siemien'	1.	GBP Siemien'	1
	2.	FBP Działyń	1
	3.	FBP Jezioro	1
Stawatyce	1.	GBP Stawatyce	1
	2.	FBP Jabłeczna	1
	3.	FBP Krzywonólka	1
Sosnówka	1.	GBP Sosnówka	1
	2.	FBP Przechód	1



Parczew	1.	MBP Parczew	7
	2.	Oddział dla Dzieci	
Czemierniki	1.	GBP Czemierniki	1
Drelów	1.	GBP Drelów	1
	2.	FBP Szóstka	1
	3.	FBP Zerocin	1
Kąkolewnica	1.	GBP Kąkolewnica	1
	2.	FBP Brzozowica	1
	3.	FBP Olszewnica	1
	4.	FBP Tutów	1
Komarówka	1.	GBP Komarówka	1
	2.	FBP Przegaliny	1
Międzyrzec Podlaski	1.	MBP Międzyrzec Podl.	3
	2.	Oddział dla Dzieci	
	3.	GBP Jelnica	1
	4.	FBP Krzywica	1
	5.	FBP Rogoźnica	1
	6.	FBP Tuściec	1
Ulan	1.	GBP Ulan	1
	2.	FBP Domaszewnica	1
	3.	FBP Gąsiorzy	1
Wisznice	1.	GBP Wisznice	2
	2.	FBP Dubica	1
Wohyni	1.	GBP Wohyni	1
	2.	FBP Ostrówki	1
	3.	FBP Suchowola	1



Radzyn' Podlaski	1.	GBP Biała	1
	2.	FBP Biało	1
	3.	FBP Branica R.	1
	4.	FBP Paszki D.	1
	5.	MBP Radzyn' Podlaski	5
	6.	Oddział dla Dzieci	

### Legenda:

GBP - Gminna Biblioteka Publiczna

FBP - Filia Biblioteki Publicznej

WBP - Wojewódzka Biblioteka Publiczna

MBP - Miejska Biblioteka Publiczna

Sieć bibliotek ma na celu objęcie działalnością bibliotek publicznych całego terytorium województwa, dlatego też przy organizowaniu tej sieci dużą rolę odgrywa właściwe rozplanowanie przestrzenne poszczególnych bibliotek biorąc pod uwagę obszar obsługiwanej terenu i jego strukturę demograficzną.

Fakt, że ilość mieszkańców na 1 bibliotekę w poszczególnych gminach waha się od 4751 osób, a w miastach przypada na 1 bibl. 7 979 mieszkańców, gdy na wsi 2 111 osób świadczy o nierównomiernym rozmieszczeniu placówek bibliotecznych. Prowadzi się więc modernizację sieci likwidując niektóre biblioteki publiczne i zakładając nowe.



Roczne sprawozdanie zbiorcze Woj. Bibl. Publ. w Białej Podl.  
za rok 1978 określa aktualny stan bibliotek  
publicznych w województwie białkopodlaskim.

Placówki biblioteczne w dn. 31. XII. 1978 r.

1. Biblioteki i filie biblioteczne ogółem	106
2. Biblioteki miejskie	3
3. Biblioteki wojewódzkie	1
4. Biblioteki miasta i gminy	10
5. Biblioteki gminne	89
6. Filie biblioteczne	68
7. Biblioteki	38
8. Punkty biblioteczne	368
9. Oddziały dla dzieci	2

Siec' telefoniczna dla bibliotek publicznych  
i telex dla Woj. Bibl. Publ. umożliwia  
bliższą współpracę z bibliotekami województwa.



## 6. ORGANIZACJA SIECI INFORMACYJNO-BIBLIOGRAFICZNEJ ORAZ ZASADY PRZEPŁYNU INFORMACJI W SIECI.

W obrębie sieci bibliotek publicznych występuje 3 rodzaje placówek, których zakres zadań w dziedzinie informacji przedstawia się następująco:

1. Głównym ośrodkiem informacyjno-bibliograficznym bibliotek publicznych jest Wojewódzka Biblioteka Publiczna. Działający w niej dział informacyjno-bibliograficzny wspólnie z działem instrukcyjno-metodycznym jest odpowiedzialny za właściwą organizację działalności informacyjno-bibliograficznej w województwie oraz funkcjonowanie i rozwój sieci urządzeń międzybibliotecznych. W rejonie Torunia i Radkynia Podl. odpowiedzialność za realizację u/w zadań w podległych bibliotekach gminnych i miejskich ponoszą Oddziały Terenowe Woj. Bibl. Publ.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna realizuje następujące zadania:

- programuje rozwój działalności informacyjnej bibliotek publicznych w woj. dostosowując ją do zmieniających się potrzeb indywidualnych i instytucjonalnych użytkowników bibliotek;
- tworzy własny warsztat informacyjno-bibliograficzny gwarantujący realizację zadań wobec czytelników placówki macierzystej oraz czytelników pozostałych bibl.
- rozwija i doskonali działalność informacyjną w ramach współpracy z bibliotekami i ośrodkami informacyjnymi miasta Białej Podl. (Biblioteka AWF, Woj. Bibl. Pedagogiczne, Ośrodek Informacji Naukowej AWF, Muzeum Okręgowo.)



- przygotowuje młodzieży uczęszczającą do korzystania z bibliotek i źródeł informacyjno-bibliograficznych;
- podejmuje współpracę w dziedzinie informacji z bibliotekami publicznymi innych województw oraz bibliotekami naukowymi i ośrodkami informacji.

2. Biblioteki, które powinny w znaczeniu większym stopniu korzystać z informacji i wykorzystywać je w swej pracy są: miejskie, miasto-gminne, i gminne biblioteki publiczne.

Dążąc należy aby zagwarantować odpowiednie informacje dla wszystkich uczęszczających mieszkańców województwa oraz poprzez działania oświatowo-uchowawcze wpływać na wzrost zainteresowania czytelników poszczególnymi dziedzinami życia społecznego i dziedzinami wiedzy.

Biblioteki te powinny realizować następujące zadania:

- czuwać nad kompletnością i prawidłowością katalogów bibliotecznych oraz wpływać na wzrost ich wykorzystania wśród czytelników;
- organizować przysposobienie biblioteczo-bibliograficzne dla młodzieży szkół średnich i zawodowych oraz ostatnich klas szkół podstawowych;
- przygotować podstawowe informacje dla czytelników (głównie o aktualnych wydarzeniach, faktach, problemach itp.) w oparciu o własne zbiory;
- popularyzować wśród czytelników możliwości informacyjno-bibliograficzne własnej biblioteki oraz całej sieci bibliotecznej województwa.



3. Filie biblioteczne w/w bibliotek powinny realizować zadania informacyjne w oparciu o własne zbiory podręczne oraz katalogi biblioteczne ograniczając się do podstawowych informacji bibliotecznych. Istotnym zadaniem filii bibl. powinno być popularyzowanie wśród czytelników okoliczności informacyjnej bibliotek głównych.

Zadaniem każdej biblioteki jest tworzenie i doskonalenie własnego warsztatu informacji tak, aby dostosować go do potrzeb środowiska i osiągnąć przynajmniej przeciętny poziom obowiązujący w tego typu placówce. Kluczem z bibliotek uczestnicząca w sieci nie będzie w stanie zaspokoić wszystkich informacji niezbędnych czytelnikowi w oparciu o własny warsztat informacyjny, w związku z czym drugim podstawowym warunkiem prawidłowej obsługi czytelników, w tym zakresie, jest umiejsczenie i szybkie korzystanie z pomocy informacyjnej bibliotek wyższego szczebla organizacyjnego.

W bibliotekach województwa bielskopodlaskiego przebieg informacji przedstawia się następująco:

4. Filie Gminnych, Mięsto-Gminnych i Mięskich Bibliotek Publicznych korzystają wyłącznie z pomocy swoich bibliotek macierzystych:

- podstawowe informacje necessary uzyskują telefonicznie lub pisemnie,
- czytelników zainteresowanych wypożyczeniem misdey bibl. teczny lub sporządzeniem zestawień bibliograficznych kierują do biblioteki głównej.



2. Gminne, Miejsko-Gminne i Miejskie Biblioteki Publiczne korzystają z pomocy Woj. Bibl. Publ.:

- kierują zapotrzebowania na informacje rzeczowe, których nie są w stanie zafatwić w oparciu o własny warsztat informacyjny;
- korzystają z informacji o zbiorach Woj. Bibl. Publ.;
- przyjmują od czytelników zamówienia na wypożyczenie międzybiblioteczne i kierują je do Woj. Bibl. Publ.;
- przyjmują od czytelników i przesyłają do Woj. Bibl. Publ. zamówienia na opracowywanie zestawień bibliograficznych.

Kierownicy gminnych, miejsko-gminnych i miejskich bibliotek publicznych kierują do Woj. Bibl. Publ. również zapotrzebowanie informacyjne z filii bibliotecznych, których nie byli w stanie zafatwić we własnym zakresie.

3. Woj. Bibl. Publ. korzysta z pomocy innych bibliotek na terenie kraju oraz ośrodków informacji:

- kieruje zapotrzebowania na informacje rzeczowe i zestawienia bibliogr. sporządzone przez inne placówki;
- korzysta z informacji zgromadzonych w innych bibliotekach i ośrodkach dla zaspokojenia potrzeb własnych czytelników oraz całej sieci bibliotecznej województwa.

Rozwój wypożyczeń międzybibliotecznych w dużym stopniu zależy od wzrostu zapotrzebowania informacyjnych. Wszystkie biblioteki powinny dążyć do tego, aby wraz z rozwojem działalności informacyjnej bibliogr. zwiększyła się ilość realizowanych zamówień międzybibliotecznych.



## 7. CHARAKTERYSTYKA ZBIORÓW WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ.

Księgozbiór jest przeznaczony dla szerokiego kręgu odbiorców, gromadzony z myślą o różnorodnych zainteresowaniach czytelnicy (literatura piękna, naukowe, popularno-naukowe). Uwzględnia również zapotrzebowania na literaturę pomocną dla uczniów i studentów, dla osób pogłębiających wykształcenie ogólne i kwalifikacje zawodowe. W zbiorach podręcznych gromadzi się najcenniejsze pozycje w rodzaju: encyklopedii, słowników ogólnych i specjalistycznych, bibliografii, roczników statystycznych, opracowań monograficznych, wydawnictw albumowych o różnej tematyce. Obok księgozbiorów podręcznych Biblioteka dysponuje bogatym zasobem rękopism i wydawnictw ciągłych (bieżące egzemplarze i kompletne roczniki zestaw liczący 234 tytuły).

Wojewódzka Biblioteka Publiczna prócz zasobów typowych dla bibliotek dysponuje zbiorami przeźrocz, filmów o tematyce popularno-naukowej oraz bajek dla dzieci. Posiada płytotekę nagrań muzycznych tekstów literackich i innych. Tworzy się zbiór tzw. książek mówionych (nagrania taśmowe do odtwarzania w magnetofonach kasetowych). Tworzy się również zbiory książek i tekstów zmikrofilmowanych, co umożliwia zgromadzenie drutów rzadkich, szczególnie cennych a niedostępnych wypożyczeniu zwykłym.

Stan księgozbioru Woj. Bibl. Publ. w Białej Podl.

w dn. 31.XII.1978r.



Księgobiór w woluminach ogółem	35.706
Literatura piękna dla dzieci	1.204
Literatura piękna dla dorosłych	20.502
Literatura z innych dziedzin	13.820
Czasopisma	180
Zbiory specjalne ogółem	982
w tym audiowizualne	972
tj. płyty -	402
kasety -	19
mikrofilmy -	21
przeźroczka -	474
filmy -	42
płyty -	11
taśmy magnetofonowe -	3

W ciągu 1978r. do Biblioteki przybyło 2.839 woluminów  
ksiżek o wartości 209.204 złotych.

Stan księgozbioru w Filiach Woj. Bibl. Publ. na terenie miasta  
Filia Nr 1 - Al. 100-lecia 33

Stan księgozbioru z dn. 31. XII. 77r. - 13.304 vol.  
- " - " - " - " - 78r. - 13.989 vol.

Literatura piękna dla dorosłych	5.177 vol.
Literatura piękna dla dzieci	3.520 vol.
Literatura z innych dziedzin	5.292 vol.

Filia Nr 2 - ul. B. Chrobrego 6

Stan księgozbioru z dn. 31. XII. 77r. - 8.644 vol.  
- " - " - " - " - 31. XII. 78r. - 9.531 vol.



Literatura piękna dla dzieci . . . . .	2.594
Literatura piękna dla dorosłych . . . . .	3.692
Literatura z innych działów . . . . .	3.224
Czasopisma . . . . .	21

Filia Nr 3 Oddział dla Dzieci - ul. Pocztowa 10

Stan księgozbioru z dn. 31. XII. 1977r. - 6.719 wol.

- " - " - " - 31. XII. 1978r. - 6.931 wol.

Literatura piękna dla dzieci . . . . .	3.258
- " - " - dla dorosłych . . . . .	1.694
Literatura z innych działów . . . . .	1.867
Czasopisma . . . . .	112

Wojewódzka Biblioteka Publiczna udostępnia swoje zbiory wszystkim mieszkańcom miasta Białą Podl. a poprzez terenowe, miejskie, miasto-gminne placówki biblioteczne - mieszkańcom województwa.

Stan księgozbioru z zasięgu działania Oddziału Terenowego Woj. Bibl. Publ. w Parczewie

Księgozbiór w dn. 31. XII. 1978r. ogółem w rejonie - 104.224

Literatura piękna dla dzieci . . . . . 31.183

- " - " - dla dorosłych . . . . . 39.086

Literatura z innych działów . . . . . 33.955

Stan księgozbioru z zasięgu działania Oddziału Terenowego Woj. Bibl. Publ. w Radkynie Podl.

Księgozbiór w dn. 31. XII. 1978r. ogółem w rejonie - 181.804 wol.

Literatura piękna dla dzieci . . . . . 44.662



Literatura pisana dla dorosłych . . . . .	82.377
Literatura z innych dziedzin . . . . .	54.436
Czasopisma . . . . .	329

## 8. GROMADZENIE I PRZECHOWYWANIE ZBIORÓW

Jednym z podstawowych zadań bibliotecznych jest gromadzenie zbiorów, które ma charakter planowy. Woj. Bibl. Publ. powiększa swój księgozbiór głównie poprzez zakup wydawnictw, który zapewnia dopływ bieżącej produkcji wydawniczej i polega na systematycznym śledzeniu ruchu wydawniczego.

Podstawę poszukiwań na rynku księgarskim są Zapowiedzi Wydawnicze, Przewodnik Bibliograficzny, Kartkowy Katalog Nowości, Działowy Katalog Nowości.

Książki zamawia się także na podst. ofert z księgarń naukowych i ofert poszczególnych wydawnictw, a także na podst. listy dubletów Biblioteki Narodowej i katalogów antykwariatów, dokonuje się również zakupu bezpośrednio z miejscowego Domu Książki.

W 1978r. Woj. Bibl. Publ. zakupiła 2 931 vol. książek o wartości 209.249 złotych. Na zakup książek dla Filii WBP na terenie miasta przeznaczono w 1978 r. ogółem 123.125 zł.

Zakupione książki są opracowywane a kartki katalogowe włączone są do katalogów bibliotecznych.

Obok gromadzenia, opracowania i udostępniania zasobów bibliotecznych drugą podstawową funkcją biblioteki jest przechowywanie zbiorów.



Celem przechowywania zbiorów jest:

a - udostępnianie zbiorów bibliotecznych najszerszym  
mieszom czytelników,

b - jak najdłuższe zachowanie poszczególnych wydań.  
W bibliotekach, które posiadają większe zbiory są wyodrębniane  
oddzielne pomieszczenia zwane magazynami.

Księgocbion Woj. Bibl. Publ. jest podzielony na 3 części i ulokowa-  
ny w trzech pomieszczeniach: wypożyczalni, czytelni, magazynie.

Magazyn Woj. Bibl. Publ. mieści się w kilku pomieszczeniach,  
które znajdują się w piwnicy budynku Biblioteki.

W magazynie książki ułożone są według klasyfikacji dziesiętnej  
od 0 do 9. W poszczególnych działach książki ustawiane są  
alfabetycznie według nazwisk autorów.

Najbardziej rozwiniętym działem jest literatura pisana  
zarówno polska jak i obca. z przewagą literatury polskiej.

Literaturę pozostałych działów gromadzi się rozwijając  
poszczególne działy w zależności od zapotrzebowania czytelników.

Działy 0, 1, 2 nie są zbyt bogate, zawierają podstawowe dzieła.

Dział 3 - nauki społeczne, jest od poprzednich ~~z~~ bogatszy, co jest  
powodem większego zapotrzebowania czytelników.

Działy 5 i 6 - dziedzina techniki obejmuje również podstawowe  
dzieła i zachodzi konieczność ich rozszerzenia i reaktualnienia.

Dział 8 - nauka o literaturze należy do działów dobrze zapetra-  
nych - duże zapotrzebowanie ze strony młodzieży uczącej się.

Dział 9 - historia jest dość dobrze szeregowo rozwinięty.

Zawiera książki z różnych okresów historycznych, z dzieł  
Polski i powszechnych.



## 9. KATALOGI BIBLIOTECZNE

O zbiorach Woj. Bibl. Publ. informują katalogi biblioteczne.

Katalogiem nazywamy spis jednostek zasobu bibliotecznego sporządzony w sposób metodyczny, ułożony wg określonego porządku i wskazujący miejsce przechowywania poszczególnych jednostek zbioru.

Obecnie katalogi biblioteczne są opracowywane na zasadach obowiązujących w skali całego kraju.

Biblioteka prowadzi 2 rodzaje katalogów: alfabetyczny i rzeczony według klasyfikacji dziesiętnej.

Za pośrednictwem katalogu czytelnik znajduje w Bibliotece książkę, której autor i tytuł są mu znane (w katalogu alfabetycznym), bądź tej książki z określonej dziedziny (w katalogu rzeczonym).

Katalog alfabetyczny książek zawiera opisy (karty katalogowe) poszczególnych dzieł, ułożone w porządku abecadowym nazwisk autorów, albo gdy autor jest nieznan lub gdy jest ich więcej jak trzech - w porządku abecadowym tytułów, uwzględniającym odrębność alfabetu polskiego tj. znaki diakrytyczne.

Karty katalogowe zawierają również sygnatury, wskazujące miejsce przechowywania każdego wydawnictwa w bibliotece.

Karty katalogowe o tym samym hasle, a odnoszą się do kilku wydań, grupuje się dodatkowo według kolejności dat wydania, począwszy od najstarszego.

Katalog rzeczony szereguje karty według treści dzieła.

Woj. Bibl. Publ. przyjęła jako podstawę system dziesiętny.

W systemie tym został zastosowany podział całości



wiedzy na dziesięć części, obejmujących jedną lub kilka potrzebnych dziedzin. Części te są oznaczone cyframi od 0 do 9.

- 0 Dział ogólny.
- 1 Filozofia.
- 2 Religia.
- 3 Nauki społeczno-ekonomiczne.
- 4 Symbol walny.
- 5 Nauki matematyczne i przyrodnicze.
- 6 Nauki stosowane.
- 7 Sztuka. Rozrywka. Sport.
- 8 Językoznawstwo. Literatura.
- 9 Geografia. Biografia. Historia.

W obrębie poszczególnych działów książki są układane alfabetycznie.

W zależności od zapotrzebowan czytelników poszczególne działy są bardziej rozbudowywane na poddziały.



## 10. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW.

Udostępnianie zbiorów czyli organizowanie czytelnictwa i obsługa czytelników znane było w starożytności. W czasach starożytnych i w średniowieczu tylko nieliczne jednostki posiadały umiejętność czytania, były to w przeważającej części większość osoby przynależące do kleru.

W okresie średniowiecza zabezpieczano księgozbiory min. przekazywaniem wartościowszych dzieł do pótek za pomocą Tańców, wypożyczeń poza obręb biblioteki nie stosowano.

Odrodzenie i oświecenie przyniosły szersze uwzględnienie potrzeb czytelnika, ale zasadnicze zmiany nastąpiły w XIX wieku.

Zaczęto wyodrębniać wówczas w bibliotekach oddzielne sale dla czytelników, częściej wypożyczano książki poza obręb biblioteki. Powstawały dostępne dla wszystkich biblioteki powszechne.

Ustrój kapitalistyczny wprowadził opłaty za korzystanie z księgozbiorów bibliotecznych; jeszcze w okresie powojennym opracowany Regulamin Powiatowej Biblioteki Publicznej w Białej P. wymieniał wpisowe i opłaty miesięczne.

Dzisiaj wszystkie biblioteki publiczne w Polsce udostępniają swoje zbiory nieodpłatnie.

Księgozbiory udostępnia się na miejscu w czytelniach i do domu w wypożyczalniach.

Współcześnie najbardziej rozpowszechnioną formą udostępniania zbiorów bibliotecznych w ogóle, a w bibliotekach publicznych w szczególności jest wypożyczanie książek



czytelnikom na określony okres czasu do ich prywatnych mieszkań.

Woj. Bibl. Publ. w Białej Podl. swoje zbiory udostępnia czytelnikom w czytelni, wypożyczalnie i poprzez wypożyczenie międzybiblioteczne.

## 10.1 Czytelnia

W czytelni znajduje się księgozbiór o największym zapotrzebowaniu ze strony czytelników min. encyklopedia, słowniki, roczniki i statystyczne, wydawnictwa albumowe. Obok tego księgozbioru czytelnia dysponuje bogatym zasobem czasopism (bieżące numery i kompletne roczniki). Do najbardziej ~~zap~~ zaopatrzonego działu w czytelni należy dział 7 - sztuki piękne. Posiada on pokorną ilość albumów malarstwa, architektury i rzeźby. Oddzielne miejsce zajmują w czytelni pozycje odnoszące się do Podlasia i samej Białej Podl. Oprócz wydawnictw książkowych czytelnia posiada stale uzupełniany zbiór nycinków prasowych o treści dotyczącej województwa.

W czytelni znajduje się podręczny katalog alfabetyczny gromadzonych książek i czasopism i katalog rzeczowy książek.

Istnieje także karcoteka spisów bibliograficznych.

Czytelnicy w czytelni posiadają wolny dostęp do półek.

Czytelnia stanowi niewielkie pomieszczenie z 7 miejscami dla czytelników.



Czytelniecy są obsługiwani w poniedziałki, wtorki, czwartki, piątki w godz. 12-19, i w soboty od 11-15.

Tutaj prowadzi się także obsługę środowiska w zakresie informacji bibliograficznej i wypożyczenia międzybibliotecznego.

Oto niektóre dane:

Odwiedziny w czytelni w ciągu 1978r. . . . .	1376
Wzrosty udostępnień w czytelni w wol. . . . .	5445
Liczba udzielonych informacji . . . . .	256
Ilość zapotrzebowań na zestawienia bibliograficzne od paźd.	

1977 r. do 31. XII. 1978r. przedstawia się następująco:

z terenu miasta Białą Podl. zgłoszono 11 zapotrzebowań, natomiast z terenu województwa 17 zapotrzebowań.

W przygotowaniu znajduje się kartoteka informacyjna, która będzie zawierać obide warsztat informacyjno-bibliograficznego:

1. bibliografie zwarte
2. - " - zamieszczone w czasopiśmie
3. - " - bieżące wychodzące u postaci czasopism
4. - " - " - " - " - " - broszur
5. zestawienia bibliograficzne literatury

W niedalekiej przyszłości ma być utworzona kartoteka regionalna retrospektywna, a także katalog czasopism gromadzonych we wszystkich bibliotekach na terenie miasta Białą Podl.



## 10.2. Wypożyczalnia

Woj. Bibl. Publ. największą ilość zbiorów udostępnia czytelnikom w miejscowej wypożyczalni. Tutaj znajdują się dwa podstawowe katalogi biblioteczne: alfabetyczny i rzeczony według klasyfikacji dziesięstnej obejmujące całość zbiorów bibliotecznych.

Oprócz tych są uodrębniane inne katalogi pomocnicze jak np. katalog biografii, powieści z podziałem na poszczególne kraje, katalog poezji, dramatu, satyry i publicystyki.

Ułatwiają one czytelnikowi odszukanie potrzebnej pozycji.

Istnieje też katalog książek dla dzieci z podziałem według stopnia trudności na poziomy. Poziom I wiek 7-8 lat, II 9-10 lat, III wiek 11-14 IV powyżej 14 lat.

Znajdują się katalogi zbiorów specjalnych min. płyt gramofonowych, przedroczny, filmów.

Książki, które nie znajdują się w wypożyczalni bibliotecznej sprowadza z magazynu.

Godziny obsługi czytelników: poniedziałek, wtorek, czwartek, piątek w godz. 12-19, w soboty 11-15.

Oto niektóre dane:

Czytelnicy zarejestrowani w ciągu roku 1978 ogółem	1 859
w tym do lat 14	76
Wypożyczenia w ciągu roku ogółem	29 229
w tym: literatury pisanej dla dzieci	3 234
- " - " dla dorosłych	18 256
- " - z innych dziedzin	7 739







Czytelnik składa zamówienie w zakresie zamówień międzybibliotecznych.

Biblioteki biorące udział w wypożyczeniu międzybibliotecznym wysyłają zamówienie na jednolitym formularzu rewersie, który może być nazywany jako:

1. jednorazowy, kierowany wyłącznie do Woj. Bibl. Publ.
2. okrężny, kierowany do Woj. Bibl. Publ., która przesyła rewers do innych bibliotek o ile nie ma poszukiwanych pozycji we własnych zbiorach.

Materiały biblioteczne wypożycza się na okres 1 miesiąca.

W uzasadnionych przypadkach biblioteki mogą ustalić inny termin zwrotu, w zależności od rodzaju wypożyczonych materiałów.

Biblioteka wysyła prośbę o przedłużenie terminu zwrotu pożyczanego dzieła jeżeli nie zostanie ono w tym czasie zamówione przez innego użytkownika.

Sprawdzone materiały biblioteczne udostępnia się na miejscu, w czytelni, a także wypożycza się czytelnikowi do domu.

Wypożyczenie międzybiblioteczne jest bezpłatne.

Użytkownik ponosi pełną odpowiedzialność za wypożyczone materiały,

W 1978 r. z wypożyczenia międzybibliotecznego korzystały 134 osoby, zostało złożonych 420 zamówień i wszystkie zostały zrealizowane.



## 11. ZAKOŃCZENIE

Przeгляд dziejów Woj. Bibl. Publ. pozwala na podsumowanie dotychczasowych osiągnięć.

Biblioteki publiczne pokryły w zasadzie w zadowalającym stopniu swoją siecią cały teren województwa.

Baza lokalowa bibliotek z każdym rokiem zmienia się na lepsze.

Przy bibliotekach publicznych są organizowane czytelnie, które spełniają coraz większą rolę w udostępnianiu zasobów bibliotecznych.

Powiększa się księgozbiór bibliotek publicznych, a dzięki coraz lepszej ich pracy rozszerza się czytelnictwo wśród mieszkańców województwa i wzrasta ilość wypożyczeń na 1 mieszkańca.

W udostępnianiu zbiorów coraz bardziej rozwija się forma wypożyczenia międzybibliotecznego.

Biblioteki publiczne spełniają i spełniają wielką rolę w sferze kultury i oświaty w wychowaniu i kształceniu mieszkańców województwa. Ulokują ich w ogólnym murie kulturalno-oświatowym jest znaczący i z każdym rokiem zwiększa się.

Obok ważnych osiągnięć występuje cały szereg postulatów zmierzających do zwiększenia efektywności całokształtu działalności bibliotek publicznych w województwie. Postulaty te skupiają się wokół pewnych zagadnień:

- a - w zakresie bazy lokalowej - zapewnienie odpowiednich pomieszczeń o większej powierzchni użytkowej wielu bibliotek;



- b- w zakresie sieci bibliotek - czuwanie nad prawidłowym rozmieszczeniem placówek bibliotecznych
- c- w zakresie sprzętu typowo bibliotecznego - zapewnienie większej ilości regałów na książki i czasopisma, szaf dla punktów bibliotecznych, stolików i krzeseł do czytelników
- d- w zakresie sprzętu audiovizualnego - wyposażenie każdej biblioteki. Chociaż w podstawowy sprzęt jak: radioodbiornik, adapter, reutnik
- e- w zakresie wzbogacania zasobów - zapewnienie środków budżetowych na zakup odpowiedniej ilości księgozbiorów, wzbogacanie zbiorów bibliotecznych w większym zakresie nowymi wydawnictwami popularnonaukowymi, nagraniami płyt gramofonowych, przedroczami itp.
- f- w zakresie kadr - intensyfikacja doszkalania personelu w ramach zadań szkoleniowych, uzupełnianie wykształcenia ogólnego i fachowego na kursach i studiach bibliotekarskich.
- g- w zakresie form pracy - dążenie do wzbogacenia form pracy z czytelnikami od strony ilościowej i jakościowej, by wzrost wskaźnik w zakresie czytelnictwa oraz bardziej zainteresować czytelników literaturą popularno-naukową.

Zdaję sobie sprawę, że nie wszystkie zagadnienia związane z działalnością bibliotek publicznych województwa białkopodlaskiego zostały poruszone w niniejszej pracy.

Jeżeli wnioski wysunęte przez Bibliotekę zostaną w przyszłości zrealizowane, będzie to wówczas dużym krokiem w podniesieniu życia kulturalno- oświatowego mieszkańców Ziemi Białostkiej.



## 12. BIBLIOGRAFIA

### 12.1 Źródła

1. Roczne sprawozdania jednostkowe WBP
2. Roczne sprawozdania zbiorcze WBP
3. Referat z Sesji Popularno-Naukowej w Białej Podl.

### 12.2 Opracowania

1. Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa polskiego  
Wrocław 1976.
2. Górny B.: Monografia powiatu bialskiego  
województwa lubelskiego.  
Biała Podlaska 1939.
3. Maruszak E.: Biblioteka Główna Akademii Rolniczej  
Przewodnik. Lublin 1975.
4. Potiopa J.: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna  
w Białej Podlaskiej. Praca magisterska.
5. Żukowska W.: Biblioteka Publiczna miasta stołecznego  
Warszawy - Przewodnik.





